

Český horský pes

V novém seriálu, který tímto dílem zahajujeme, se budeme věnovat existujícím a v některých případech dokonce velmi oblíbeným plemenům, která však z nejrůznějších důvodů prozatím nebyla uznána Mezinárodní kynologickou organizací FCI. A začneme naším nově vznikajícím národním plemenem, českým horským psem.

Před 30 roky se parta nadšenců zhlédla v severských saňových psech, ale import těchto jedinců byl hlavně finančně a technicky nereálný. Hlavním cílem šlechtění bylo získat psa všestranného, dobře ovladatelného, přátelského k lidem i ostatním psům, otužilého, houževnatého. Psa, kterého bude možné zapřáhnout do saní nebo s ním absolvovat záchrannářský výevik. Psa líbivého, který bude dobrým společníkem doma i na cestách. Podobné plemeno u nás dosud chybělo.

První štěňata českého horského psa se narodila 12. 8. 1977 v chovatelské stanici Třeboň - Kopeček v Třeboni. Vzešla ze spojení feny slovenského čuvače Galky Vajgarské vrchy a Leifa, černobílého tažného pravděpodobně hudsonského psa původně importovaného z Kanady, uvedeného jako plemeno alaskan. Před nadšenými tvůrci stála tvrdá chovatelská práce ztížena tím, že při vzniku plemene se vycházelo jen ze dvou jedinců a příbuzenská plemnitba se musela používat po několik generací. Leif - otec prvních štěňat - byl původem z Aljašky, kde byli tito psi využíváni především jako tažní pra-

covní psi k přepravě pošty a nákladu do odlehlých končin. Zřejmě právě on předal dalším generacím vlohy pro vytrvalost, otužilost, přátelskou povahu a silné vlohy pro tah. Ukázal se jako velice silný a ustálený genetický materiál. Čuvač byl pro křížení vybrán pro obdobný vzrůst i exteriér, ale také pro genetický základ adaptovaný na podmínky našich podhorských a horských oblastí. Začátky chovu byly charakteristické tím, že po pět generací byla uplatňována příbuzenská plemnitba. První rok chovu bylo zaregistrováno šest štěňat, druhý rok dvě, třetí rok tři a ve čtvrtém roce nebylo registrováno žádné. Začátek byl tedy poměrně pomalý. V pátém roce však bylo zaregistrováno dalších třináct štěňat, z toho pět již ve třetí generaci. Osm let po zahájení chovu bylo registrováno 36 jedinců, z toho jedenáct v páté generaci.

V roce 1984 bylo toto plemeno československými úřady uznáno jako české národní. Noví majitelé štěňat se velmi pečlivě vybírali, o každém se dlouze diskutovalo. Období 1984 až 1990 by se dalo charakterizovat velkým zájmem o chov tohoto plemene. K 1. 1. 1991 bylo v plemenné

Sníh jim svědčí

Původně byli vyšlechtěni pro práci v horských a podhorských oblastech

Zbarvení je vždy strakaté, bílé s barevnými plotnami

Zlytobíle strakaté štěně

Poradce chovu o stavu plemene

Typický představitel svého plemene

knize registrováno 501 jedinců a také nejvyšší počet štěňat zapsaných za jeden rok - 103 (z toho 15 z osmé generace). Tím byly vytvořeny předpoklady pro předložení materiálů FCI ke schválení plemene. Za několik týdnů však přišlo oficiální vyjádření s negativním výsledkem. FCI žádost zamítla s tím, že pozorovací doba je příliš krátká, zvířata málo prošlechtěná a počet registrovaných psů nízký. Zklamání chovatelů nad rozhodnutím komise na několik let velmi negativně poznamenalo chov. Ale již v roce 1998 bylo registrováno 1034 jedinců, z toho 466 honitovaných. Několik štěňat českých horských psů bylo prodáno do zahraničí.

Další léta byla charakteristická střídáním optimismu a skepse, ale také tvrdé práce v boji za vytčeným cílem.

Český horský pes se neodmyslitelně zapsal do dějin mushingu, canicrossu, bikejoringu, skijoringu i dog-trekkingu. Lze jej využít jako psa záchranářského, při canisterapii a i v agility. Řada našich dnešních předních závodníků začínala právě s „čechohorákem“. Naši snahou je českého horského psa nejen zachovat, ale hlavně rozšířit.

Pokud chcete kamaráda do nepohody, opravdového přítele, který s vámi bude s láskou a nadšením provozovat jakoukoli aktivitu, pak zkuste zauvažovat o českém horském psu. Určitě vás nezklame.

MUDr. Jana Jemelová
za použití literatury: Česká národní
plemena - Český horský pes,
autor ing. Radko Loučka,
Kontakt: <http://cbp.topline.cz>
Foto: <http://www.podbradi.cz/cbp/2005-05-28-spec-vyst.hluboka/>

Současným hlavním poradcem chovu pro české horské psy je Tomáš Trdla. Právě on tedy je osobou maximálně povolnou, aby nám podal bližší informace k tomu, jak situace v chovu tohoto plemene momentálně vypadá.

Jak jste se k českým horským psům dostal vy sám?

O plemeno se zajímám bezmála dvacet let, ale na svého prvního čechohoráka jsem si musel chvíli počkat, tak jako si musí počkat i dnešní chovatelé. Štěňata prostě nebyla ani před dvaceti lety jen tak k sehnání a pravidlo, že klub si své zájemce vybíral, opravdu platilo. Pro běžnou kynologii je tento fakt nepochopitelný, tak jako řada jiných věcí okolo tohoto plemene. Svěho prvního psa jsem přivezl domů od paní Kupkové až v roce 1990.

A proč vaše volba padla právě na českého horského psa?

Impulsem pro mne byla krátká pasáž ve filmu Vrchní, prehní!, kde se na chvíli se spřežením českých horských psů objevil zakladatel plemene Petr Hanzlík. Od toho okamžiku jsem věděl, že chci závodit právě s těmito psy a tím se přiblížit klukovským snům vzbuzeným knížkami Jacka Londona. Nikdy jsem své volby nelitoval. S čechohoráky a lidmi okolo tohoto plemene jsem zažil a doufám, že ještě zažiji, spoustu pěkných chvil na trailu, závodech, přejezděch i expedicích. Určitě bych nemčnil.

Jak jsou čeští horští psi využíváni v praxi?

Málokdo dnes ví, že český horský pes

Příslušnice tohoto plemene bývají dobré matky. Fena se štěňaty.

stál u zrodu závodění se psy v Čechách a dost často tehdy stával i na stupních vítězů. Naši chovatelé se se svými psy podíleli i na rozvoji řady dalších kynologických aktivit na českém území, například agility a manželé Loučkové, Železný pes a Vít Procházka, u zrodu zá-

vodů psích spřežení stál Petr Hanzlík... a tak by bylo možno pokračovat dál a dál. Dobré jméno našemu plemeni stále dělá aktivní chovatelská základna mladých rodin, které se psy závodí a to včetně dětských kategorií. Potkáte je při dogtrekingu nebo jen tak při výletech do hor.

Velkou reklamou plemeni udělali několi-

Čeští horští psi bývají přátelští a snášenliví

kanásobná evropská šampionka Soňa Klikarová a Jiří Suchý, kteří s ním jako jediní úspěšně závodili na světovém šampionátu v místě předků našeho psa ve Fairbanks na Aljašce.

Ještě nedávno se v tisku pravidelně objevovala naše poslední větší závodnice a mistryně republiky na dlouhých tratích Vanda Kmochová. Dále jen stručně: jeden zástupce českých horských psů pomáhal nechodícímu kamarádovi, další pracoval v Rakouských záchraných brigádách, jiný úspěšně dělá canisterapii, zase další pásí stáda, pomáhal telit krávy, zaháněl zloděje a učil se v jednom případě vodit slepce. Vidíte, že využití plemene je na tak malý počet psů (necelých 1500) opravdu veliké.

Kolik štěňat bylo doposud zapsáno do plemenné knihy, kolik se jich v průměru odchovává za rok? A kolik psů dnes působí v chovu?

V současné době je zapsáno necelých 1500 odchovaných štěňat a bylo dosaženo 13. filiální generace. Od roku 1999 jsou do chovu zařazováni jedinci na základě výstav, individuální bonitace a kontroly DKK. Současný chov tvoří 41 fen a 35 psů. V průměru se ročně odchovává okolo 40 až 50 zapsaných jedinců.

Jaké jsou momentálně největší problémy chovu?

Problémem každého chovu vždy je jakékoliv nepopulární rozhodnutí, třeba kontrola DKK, nebo odmítnutí typově naprosto jiného psa ke křížení. Tato nepopulární rozhodnutí mají vždy za následek pokles chovatelské základny. Zhruba před osmi lety jsme si vytyčili cestu ozdravení našeho plemene: dbát, pokud to půjde, na nepřibuznost, kon-

I v tomto štěňátku dřímou všestranné schopnosti typické pro plemeno

Romantika po česku

Český horský pes je naše národní plemeno, které vzniklo v roce 1977 křížením hudsonského psa se slovenským čuvačem a následným dalším křížením a šlechtěním.

trolovat kyčle, nekompromisně vylučovat z chovu agresivní jedince. Tato cesta je náročná, ale přináší výsledky.

V prvopočátku poklesl zájem o bonitace a také počet jedinců, kteří byli schopni vyhovět stanoveným podmínkám. Tím se výrazně snížil stav chovné základny, počet vyřazených chovných jedinců byl vyšší než nově zařazených.

Od roku 2003 se tento stav začal zlepšovat a situace se obrací. Nárůst proti roku 2001 činí 200 až 300 procent. Noví zájemci o plemeno nejsou zatíženi předchozími zvyklostmi a postup nutný k uchovnění berou jako samozřejmost. Lidem se často špatně vysvětluje, že chov jako takový není věcí obchodu, že tady se neuznávají reklamace. Seběmenší drobná změna se v chovu psů projeví už za několik let, někdy dokonce i desítek let. Proto

bývá udržování správného směru tak náročné a někdy vyčerpávající.

Můžete stručně nastínit další perspektivy chovu českého horského psa?

I nadále se snažíme nestat se komerčním plemenem a pro naše nejčastější chovatele, kteří se rekrutují z řad romantiků,

Různé barvy v jednom vrhu

milovníků dobrodružství a lidí se vztahem k přírodě, horám, sportu a cestování, vytvářet všestranně použitelného kamaráda, který obstojí i v náročných podmínkách. Směr chovu byl přepracován částečně díky publikaci Hellmutha Wachtela

Chov psů v roce 2000. Základním požadavkem skutečně je vytvoření zdravého a otužilého psa a kamaráda. A docela se nám to daří.

Například díky dlouhodobé důsledné kontrole DKK nebyl už dva roky předložen pozitivní výsledek 4/4.

Komu byste CHP doporučil?

Český horský pes je vhodný pro aktivní majitele, kteří nemají ve zvyku trávit svůj volný čas jen pasivním způsobem. Donutí člověka minimálně k delším procházkám každý den a tím spolehlivě přispívají i k rozvoji našeho zdraví.

Za stávající chovatele mohu říci, že se těšíme na rozšíření našich řad, ale zároveň všechny zájemce prosíme: buďte trpěliví, pokud to chceme dělat pořádně, jde to pomalu a dá to práci. Jako poradce chovu se na vás těším.

S Tomášem Trdlou na délku rozhlovala Lea Smrčková

Neuznaná plemena

Typický
přátelský
a zároveň
sebevědomý
výraz

